

Britains Carden-Loyd kampvogn samt figurer fra Royal Tank Corps

Indledning

De engelske erfaringer med kampvogne under Første Verdenskrig førte til, at man indså et blivende behov for kampvogne, under en eller anden form. Militære eksperter diskuterede indgående, hvorledes disse kampvogne skulle se ud, hvilken af de traditionelle våbenarter de skulle høre til, samt ikke mindst hvorledes de skulle være organiseret.

Diskussionerne stod stort på i hele Mellemløstiden og man forsøgte sig med mange forskellige kampvognstyper - fra de mindst tænkelige *tanketter* (med en enkelt mand) til mere traditionelt udseende kampvogne. Blandt de typer, som kom i serieproduktion, var den lette kampvogn af Carden-Loyd typen. At kalde den en let kampvogn er måske nok noget af en tilsnigelse, men den blev - i mangel af bedre - brugt som sådan.

En kolonne Carden-Loyd kampvogne fotograferet under øvelse i 1929. Kampvognene kommer fra 3rd Bn. Royal Tank Corps. Fra kilde 7.

Cirklen på den forreste kampvogn markerer A Kompagni, hvilket var den datidige betegnelse på underafdelinger; det var først senere, at betegnelsen eskadron blev indført i Royal Tank Corps.

En let kampvognsbataljon bestod af tre kompagnier, hver med 16 kampvogne

Ophavsmændene var to tidligere officerer [1](#)) - Sir John Carden og kaptajn Vivian Loyd - som havde en lille fabrik i det vestlige London. Under navnet Carden-Loyd Tractors Ltd. markedsførte de forskellige modeller, som baserede sig på motoren, gearkassen samt drivakslen fra en Ford T. Den engelske hærs *Mechanical Warfare Experimental Establishment* bestilte og afprøvede flere af disse modeller. D'herrer Carden og Loyd havde travlt med et efterkomme ordrer fra ind- og udland, og i 1928 solgte de virksomheden til Vickers Fabrikkerne, hvor de begge blev ansat.

Carrier, Machine Gun, Mk VI så dagen lys i efteråret 1928 og blev indført i den engelske hær som standardkøretøj. I alt 300 stk. blev bygget til hæren. Den indgik i de mange forsøg med panserenheder og motoriserede maskingeværenheder i infanteriet. Specielt i sidstnævnte rolle blev vognen forløberen for den senere *Bren Gun Carrier* og *Universal Carrier*.

I infanteriet optrådte vognen dog ikke i stort tal og kan vel egentlig bedst betegnes som en "skolevogn",

der kunne tilvænne fodfolket i brugen af lette pansrede køretøjer. Der blev blandt andet foretaget forsøg med vognen som platform for en middeltung mortar, med mortargruppen opsiddet i en påhængsvogn, udrustet med bæltter. Ligeledes blev vognen anvendt ved forsøg med en 20 mm maskinkanon (fabrikat Oerlikon) monteret på en affutage udrustet med bæltter; også her sad kanonbesætningen i en påhængsvogn udrustet med bæltter. Ingen af udgaverne blev aldrig fremstillet i større tal.

De her viste illustrationer af maskinkanonen og mortarudgaven af Carden-Loyd "traktoren" er gengivet fra en serie cigaretkort, som blev udgivet af Stephen Mitchell & Son, cirka 1930.

Serien hed "A Model Army" og motiverne var standset ud således, at de ved lidt fingernem bøjning kunne stå af sig selv - altså en mellemtung mellem egentlige cigaretkort og udklipsark.

⋮

Royal Tank Corps blev den væsentligste bruger af Carden-Loyd kampvognen. Som nævnt blev den anvendt som let kampvogn - i lette bataljoner og som opklaringskampvogn i middeltunge kampvognsbataljoner. Den var ikke specielt velegnet i denne rolle, da det ikke var muligt at montere en radio i vognen.

*Dele af 4th Bn. Royal Tank Corps under march, i 1937.
Fra Kilde 7.*

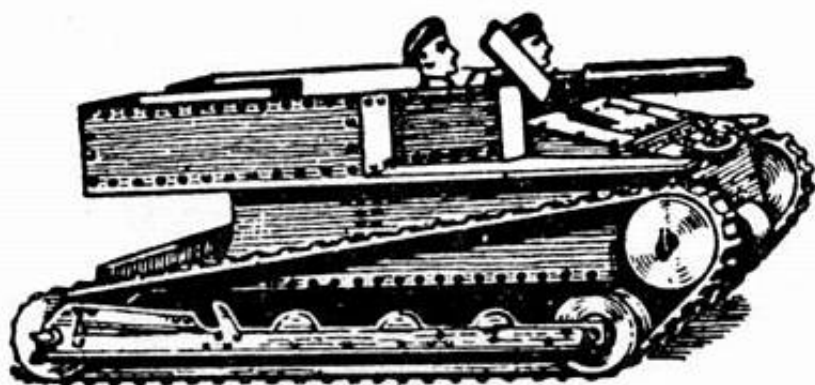
Efterhånden som mere egentlige lette kampvogne blev indført, så udgik Carden-Loyd vognene af hærens tal og typen blev mod slutningen af 1939 betegnet som forældet.

Vickers eksporterede Carden-Loyd kampvognen til mange forskellige lande; nogle steder blev den blev licensbygget og/eller dannede forbilleder for lokale varianter, eksempelvis den italienske *Fiat/Ansaldo Carro Veloce CV 3/33*, som blandt andet kom i ungarsk tjeneste.

Kampvognene er midlertidigt udrustet med overbygning (skærm), der skal angive den højde, som en mere moderne let kampvogn har.

Kampvognene passerer her floden Malton, på en march fra Catterick til Hull.

Britains modellen

Illustration fra Britains katalog, cirka 1933 (Kilde 1).

I 1932 introducerede Britains to udgaver af Carden Loyd kampvognen

Katalognummer 1202: *Tank of the Royal Tank Corps, with Driver.*

Katalognummer 1203: *Tank of the Royal Tank Corps, with Driver and Machine Gunner.*

Katalognummer 1202 var ubevæbnet og udgik af sortimentet allerede samme år. Britains oplyste i sit 1932-katalog, at kampvognen alene er beregnet som opklaringskøretøj, samt at den havde en pansring på 1/4 tomme, en tophastighed på 44 km/t og en stigeevne på 45°.

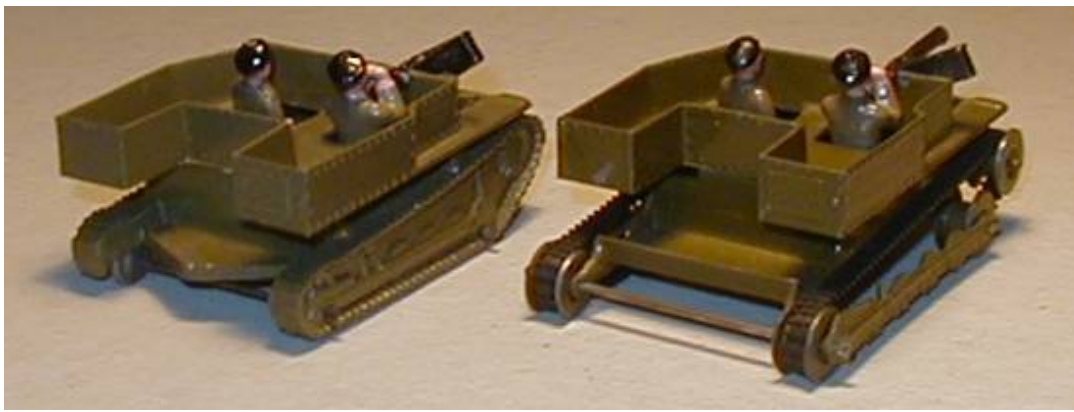
Britains Carden-Loyd Tank (katalognummer 1203)

Til venstre en tidlig udgave (Bemaling 1);

til højre den senere udgave (Bemaling 3).

Katalognummer 1203 var udrustet med en kører og en maskingeværskytte samt et Vickers maskingevær. Bælterne var fremstillet af gummi, hvorfor det i dag stort set er umuligt at finde en velbevaret udgave af modellen. I dag er det derfor nødvendigt at erstatte de slappe/ødelagte bælter med mere moderne materialer; bælterne fra Hasegawa samlesættet i skala 1:72 af en Crusader kampvogn er en ganske god erstatning.

I 1940 [2](#) ændres modellen og fik nu, på grund af knaphed på gummi, undervogn og bælter støbt i et. Modellen blev yderligere udrustet med to tynde aksler, hvorpå der er monteret små hjul. Herved er det stadig muligt at køre med kampvognen; hjulene er centreret forskelligt, hvorved kampvognen under kørslen får en lidt vuggende bevægelse. Tilsvarende kendes fra Britains udgave af Bren Gun Carrier (katalognummer 1876).

Britains Carden-Loyd Tank (katalognummer 1203)

Til venstre den senere udgave (Bemaling 3);

til højre en tidlig udgave (Bemaling 1).

Kampvognen var en del af Britains sortiment helt frem til 1941, hvor produktionen blev indstillet på grund af krigen. Produktionen blev ikke genoptaget efter krigen. Modellen var samtidig den eneste "kampvogn", som Britains fremstillede indtil 1956, hvor der fremkom meget flot udgave af Centurion kampvognen.

Jeg kender til følgende bemalingsvarianter:

Carden-Loyd Tank Figurer

1. Brunlig khaki   Khaki [3](#)) overall samt sort baret.
2. Mørk grøn   Khaki overall samt sort baret.
3. Lysere Khaki   Khaki overall samt sort baret.

Figurer fra Royal Tank Corps

*Officer og menig, Royal Tank Corps,
Britains, katalognummer 1250.*

Britains figurer fra Royal Tank Corps katalognummer 1250, kom frem i 1933. Sættet bestod af en officer og 7 menige.

Officeren og de menige var lavet af samme grundfigur, og adskilte sig kun ved bemalingen, hvor officerens handsker, remtøj og viklers var malet i rødbrunt.

De første år var de menige forsynet med en geværarm (geværet i vandret føring), som senere blev erstattet af en "tom" arm. Officerens bevægelige arm var af den type, der bar en officersstok i hånden [4](#).

Carden-Loyd kampvognen blev også - under katalognummer 1322 - solgt sammen med syv figurer fra Royal Tank Corps (en officer og seks menige) - *Carden-Loyd Tank with The Royal Tank Corps and Officer*. Dette sæt var en del af sortimentet fra 1934 til 1941.

Britains, katalognummer 1322.

Kilder

Om Britains figurer

1. *Britains Katalog, cirka 1933*. Genoptryk.
2. *Britains New Lines 1939*. Genoptryk.
3. *Armies of the World, Britains Ltd. Lead Soldiers 1925 – 1941* af Joe Wallis, Privat udgivelse, 1993, ISBN 0-9605950-2-3.
4. *The Great Book on Britains – 100 Years of Britains Toy Soldiers* af James Opie, New Cavendish Books, London 1993, ISBN 1-872727-32-8.

Om Carden-Loyd kampvognen m.v.

1. *Mechanised Force - British tanks between the wars* af David Fletcher, HMSO Publications, London 1991, ISBN 0-11-290487-4.
2. *Making Tracks - British Carrier Story 1914 to 1972* af P. Chamberlain og C. Ellis, Profile Publications Limited, Windsor 1973, ISBN 0-85383-0886.
3. *Early Mechanised Manoeuvres - British armour and equipment between the wars* af Noel Ayliffe-Jones, Airfix Magazine, Juni 1979.

Per Finsted

Efterskrift

Royal Tank Corps uniformer er mere udførligt behandlet i teksten til uniformspostkortet Royal Tank Corps.

Danmark lejede i 1932 en *Carden-Loyd Patrol Car Mk VI* og købte i 1933 to eksemplarer. Denne historie er beskrevet i min artikel *Carden-Loyd kampvognen i Danmark*.

Noter

- 1) *Sir John Carden havde under Første Verdenskrig gjort tjeneste i Royal Army Service Corps, mens Vivian Loyd var fra Royal Artillery. John Carden blev dræbt ved et flystyrt 10. december 1935, mens Vivian Loyd døde i 1972 i en alder af 72 år.*
- 2) *Efter fabrikkens optegnelser skete denne ændring i april 1940 (Kilde 3).*
- 3) *Figurernes khakifarvede overall findes i flere forskellige nuancer - fra det brunlige til det mere sandfarvede.*
- 4) *Britains gjorde dog ikke noget for specielt at gengive den stok af asketræ, som var efter Første Verdenskrig blev en del af officersuniformen i The Royal Tank Corps. I bemalningen af officersfiguren tog man heller ikke hensyn til det faktum, at officerer i The Royal Tank Corps generelt bar sorte støvler og sort lædertøj; i stedet blev figuren malet som Britains nu malede engelske officerer i khakiuniform.*